PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Ysiluokkalaiset ovat tärkeässä iässä, jossa luodaan pohjaa muista välittämiseen. **YLIHÄRMÄN YLÄKOULUN REHTORI TUULIKKI KUOPPALA, KAUHAVA**

26.05.14

Aurinko nousee

Helsingissä kello 4.18
ja laskee kello 22.17
Oulussa kello 3.16
ja laskee kello 23.17

Päivän sana

26.5. Rukoillessanne älkää hokeko tyhjää niin kuin pakanat, jotka kuvittelevat tulevansa kuulluiksi, kun vain latelevat sanoja. Älkää ruvetko heidän kaltaisikseen. Matt. 6:7–8
27.5. Daniel rukoili ja sanoi: ”Kuule nyt palvelijasi rukous ja nöyrä pyyntö, Jumalamme, ja anna armosi loistaa hävitetylle temppelillesi, Herra, kunniaksi itsellesi.” Dan. 9:17

Nimipäiviä

Tänään maanantaina: Minna, Vilma, Vilhelmiina, Miina, Mimmi
Huomenna tiistaina: Ritva

Mietelause

Ymmärtämiseen sisältyy tietämistä, mutta tietämiseen ei välttämättä ymmärtämistä.
Alex Matson

Lähetä merkkipäiväilmoitus Maaseudun Tulevaisuuteen
Merkkipäiväpalstalla julkaistaan vain päivänsankarin suostumuksella lähetettyjä merkkipäivätietoja. Kirjallisesti lähetettävissä tiedoissa tulee olla merkkipäivän viettäjän nimi, ikä, merkkipäivän ajankohta, titteli, kotipaikka ja mahdollinen lyhyt maininta merkkipäivän vietosta. Valokuvaksi käy mustavalko- tai värikuva, koolla ei väliä. Palsta on maksuton. Merkkipäivätiedon tulee olla toimituksessa viimeistään viisi päivää ennen lehden ilmestymistä. Tiedot postitetaan osoitteeseen: Maaseudun Tulevaisuus, ”Merkkipäivät”, PL 440, 00101 Helsinki, tai lähetetään sähköpostilla osoitteeseen *merkkipaivat@maaseuduntulevaisuus.fi*.

JAANA KANKAANPÄÄ

Voikukan kukista voi valmistaa marmeladia tai viiniä.

PEKKA FALI

Nokkosta voi poimia koko kasvukauden.

Pihan pahat rikkakasvit täyttävät pian ruokalautasta

Villikasveista olisi vaikka mihin, mutta ketju pihalta ravintolan keittiöön tökkii. Alan osaajista ja tekijöistä on pulaa.

Nokkosen, voikukan ja muiden ravinteikkaiden villikasvien marssi muodikkaaksi superruuaksi jatkuu, ja ravintolatkin ovat kiinnostuneita lisäämään niitä ruokalistoilleen.

”Sitten kun toukokuisten parsaviikkojen rinnalla on myös nokkos- tai horsmaviikkoja, olen tyytyväinen”, **Jarkko Kääriäinen** naurahtaa.

Kääriäinen on edistänyt villikasvien käyttöä ravintoloissa Syökkö nää lähiruokaa? -hankkeen projektikoordinaattorina Maaseudun sivistysliitossa.

Oulun ravintolat ovat olleet pilotoinnin kohteena, ja työ on tuottanut tulosta. Viime keväänä usean oululaisen ravintolan ruokalistalla oli villikasviruokia.

”Tarvitaan poimijoiden organisointia ja yhteyshenkilö poimijoiden ja ravintoloiden välille. 4H-yhdistys on luonteva linkki, joka myös kouluttaa nuoria poimijoita.”

”Ravintolat esittivät toiveen, että villikasveja saisi tukusta, tuoreina ja rei’itettyihin muovirasioihin pakattuina. Myös kuivatuille ja pakastetuille villikasveille on kysyntää”, Kääriäinen sanoo.

Elämyksiä ja elintarvikkeita

Luonnonkasveista saatu tulo on poimijoille verotonta.

Jokamiehenoikeuksien nojalla ruohovartisten kasvien poimiminen on sallittua. Toki on hyvän tavan mukaista pyytää maanomistajalta lupa, mikäli poimii kasveja myyntimielessä.

Poimijoiden lisäksi luonnonkasvit tarjoavat elinkeinotoiminnan mahdollisuuksia myös matkailuyrityksille ja hyvinvointipalvelujen tuottajille.

”Näen valtavasti yritystoiminnan mahdollisuuksia villikasvien ympärillä”, hehkuttaa Kiuruveden kaupungissa toimiva koulutussuunnittelija **Toini Kumpulainen**.

”Maaseutumatkailun yhteydessä voisi järjestää villikasvien poimintaa ja ruuaksi valmistamista. Yrttisauna, -jalkakylvyt ja vaikkapa yrttivoiteiden valmistus ovat elämyksellisiä ohjelmia matkailijoille.”

Kumpulainen on jo viitisen vuotta koordinoinut pohjoissavolaisten villiyrttien toimittamista helsinkiläisen huippuravintolan raaka-aineeksi.

Villikasvit eivät automaattisesti ole luomua, mutta luomukeruualueilta tai -viljelysten reunamilta poimittuja yrttejä saa myydä luomuna.

Viljelyä ja keräilyä

Yrittäjä **Kati Haipus** viljelee luomuyrttejä maatilallaan Kiimingissä. Calendan Yrtit hyödyntää viljeltyjen yrttien lisäksi pellonreunojen maitohorsmat ja muut villikasvit teesekoituksiin ja jalkakylpyaineksiin.

”Viljelyolot ja satomäärät vaihtelevat, mutta luonnonkasveja löytyy runsain mitoin joka kesä”, Haipus sanoo.

Toisaalta luonnonkasvien viljelemistä pidetään keinona tuottaa riittävän suuria massoja jalostukseen. Lapin Ammattiopistossa Rovaniemellä toimiva Polut-hanke kouluttaa ja tukee pohjoisen luonnonraaka-aineiden tuottajia ja viljelijöitä.

Lainsäädäntö hämmentää

EU:n elintarvikelainsäädännön suhtautuminen villikasvien kaupalliseen käyttöön on aiheuttanut hämmennystä yrittäjissä.

”Koska luonnonkasveilla ei ole samanlaista pitkää käyttöperinnettä kuin marjoilla ja sienillä, niiden kaupallinen hyödyntäminen ei ole yhtä yksioikoista”, sanoo ylitarkastaja **Sanna Viljakainen** Elintarviketurvallisuusvirastosta.

On tekeillä lista suomalaisista villikasveista, joiden vähäinen käyttö mausteena tai teeaineksena on sallittua ilman uuselintarvikestatusta.

”Jos pystytään osoittamaan, että luonnonkasvilla on ollut merkittävää käyttöä elintarvikkeena ennen vuotta 1997, se voidaan lukea elintarvikkeeksi”, Viljakainen sanoo.

Villikasvien jalostusta harkitsevan on syytä hakeutua hankkeiden tai oppilaitosten järjestämiin koulutuksiin, joissa valaistaan niiden kaupalliseen käyttöön liittyviä lainsäädännöllisiä kysymyksiä.

SATU RÄSÄNEN

YRTIT

Parhaimmillaan nuorina

Yrttikausi alkaa toukokuussa. Kaikki yrtit ovat parhaimmillaan nuorina, mutta esimerkiksi nokkosta voi poimia koko kasvukauden.
Maitohorsman versoja voi käyttää parsan tapaan kiehautettuna. Alkukesällä horsman lehdistä saa salaattia. Lehtiä voi kerätä myös teen aineksiksi.
Voikukan nuoret lehdet soveltuvat salaattiin, niitä voi käyttää kuin rucolaa. Pienet nuput ovat maukkaita kiehautettuina.
Voikukan kukista saa marmeladia tai viiniä.

LUKENUT MIES

Elämää kasvun jälkeen

Kun poliitikoilta kysytään tulevia menestyksen tekijöitä, he vastaavat poikkeuksetta, että pitää päästä taas kunnon kasvuun. Jatkuvan kasvun epäilijät eivät pääse eduskuntaan.

Kelan tutkimusosasto keräsi kymmenen eri-ikäistä sosiaalipolitiikan tutkijaa, jotka lähtökohtaisesti tunnustavat, ettei rajallinen maapallo kestä loputonta, kiihtyvää aineellista kasvua. Tutkijat sentään voivat vielä pohdiskella.

Tutkijoiden keskustelu hyvinvointivaltion kohtalosta nykyisen kaltaisen kasvun vääjäämättä kääntyessä on välistä hauskaakin. Mihinkään ratkaiseviin suosituksiin ei päädytä.

Keskustelijat toteavat, että sosiaalipolitiikka on muuttunut osaksi talouspolitiikkaa ja siitä on ”sosiaali” pudonnut pois. He eivät kykene vaikuttamaan tuotantoportaaseen.

Nuoret uskovat henkilökohtaiseen vaikuttamiseen. He päätyvät nopeasti yksityisautoilun kieltämiseen ja lentomatkailun rajoittamiseen. Kohta ollaan taas yhteissaunoissa ja kerrostalojen yhteiskeittiöissä.

Kokeneemmat tunnustavat, että esimerkkinä toimiminen kiinnostaa vain harvoja, koska ihmiset eivät halua joutua naurunalaisiksi. Tarvitaan tasapuolisesti totuttuja oikeuksia leikkaavia lakeja.

Minua vakuuttivat eniten emeritusprofessori **Olavi Riihisen** viisaat pohdinnat. Riihinen toteaa kylmästi, että resurssien nopea hupeneminen tuo globaalin säännöstelytalouden ja samanlaisen korttiyhteiskunnan kuin meillä oli sota-aikana. Demokratiaa ei siinä maailmassa ole.

Tämä keskustelukirja ei ole lainkaan väheksyttävä yritys. Sen todistivat kilpailevat tutkijakollegat, jotka julkistamistilaisuudessa haukkuivat kirjan (sitä lukematta), Kelan (väärä järjestäjä) ja keskustelijat (kadehdittava mahdollisuus) häpeämättä pataluhaksi.

PEKKA ALAROTU

Kriisi-istunto: dialogi ekologiseen hyvinvointivaltioon siirtymisestä. Toimittaneet Tuula Helme, Tuuli Hirvilammi ja Kai Alhanen. 291 sivua. Kelan tutkimusosasto.

Metsästyskirjoituksille jatkoaikaa

Kesäkuussa päättyväksi ilmoitettu Metsällä-kirjoituskilpailu on saanut jatkoaikaa syksyyn saakka ja päättyy syyskuun lopussa.

Metsällä on valtakunnallinen, kaikille avoin kirjoituskilpailu, jonka aihepiirinä on metsästys, metsästykseen liittyvät perinteet, elämänmuodot ja näköalat, seura- ja talkootoiminta sekä metsästykseen liittyvät tarinat ja jutut.

Kilpailuun voi osallistua tosipohjaisilla ja kaunokirjallisilla kertomuksilla, tarinoilla ja muistelmilla metsästyksestä. Myös runoin ja novellein voi osallistua.

Kilpailun järjestävät Maahenki-kustantamo, Maaseudun Sivistysliitto, Suomen Metsästysmuseo ja Suomen Metsästäjäliitto.

Tarkat osallistumisohjeet löytyvät kilpailun järjestäjien nettisivuilta tai kilpailuesitteen voi pyytää postitse. Kilpailun tulokset julkistetaan kevättalvella 2015.

MT

www.maahenki.fi www.msl.fi/kulttuuritoiminta www.metsastysmuseo.fi www.metsastajaliitto.fi

OIKAISU

Väärä paikkakunta

Viime keskiviikon lehdessä olleessa arvonimien saajien luettelossa maanviljelysneuvos **Antti Rauhamaan** kotipaikkannaksi oli mainittu Lohja, kun oikea paikkakunta on Kärkölä.

MT

Lapissa kartoitetaan kulttuuriperintöä

Metsähallituksen arkeologit lähtevät kesäksi eri puolille Lappia kartoittamaan metsien ja tunturien kulttuuriperintöä.

Luonnonsuojelualueille arkeologit suuntaavat lähinnä Simoon ja Ranualle. Käsivarren erämaa-alueella kartoitetaan purettavan Munnikurkkion rajavartioaseman ympäristöä ja Vätsärin erämaassa muun muassa muinaista Ruijanpolkua.

Metsätalousalueiden kulttuuriperintöä inventoidaan kesällä Kittilässä, Pellossa, Sodankylässä, Kemijärvellä ja Pelkosenniemellä.

Metsähallituksen luontopalvelut inventoivat Lapin talousmetsiä jo viidettä vuotta. Se on osa koko maata kattavaa, vielä vuoden jatkuvaa Kansallisen metsäohjelman inventointihanketta.

Kartoituksissa on löydetty tuhansia historiakohteita kaikkialta Lapista rannikolta tuntureille. Ne kertovat yhteisestä menneisyydestämme kivikaudelta lähes nykypäivään.

Tietoa kulttuuriperintökohteista tarvitaan luonnonsuojelualueiden ja talousmetsien hoidon ja käytön suunnittelussasekä kohteiden suojelussa. Tietoa välitetään opastuskeskuksissa, maasto-opasteissa ja verkossa.

Luonnossa liikkujien vinkit ovat arvokkaita kartoitustyötä tekeville. Ne ovat auttaneet monen kohteen löytämisessä.

Alkavalla maastokaudella Lapista on käytössä myös aiempaa enemmän laserkeilausaineistoa, jota voidaan hyödyntää kulttuuriperintökohteiden kaukokartoituksessa ja maastotöiden kohdentamisessa sopiville alueille.

MT

Kesko tukee hyvää kouluhenkeä stipendein

Nuorisotyö osa yhtiön yhteiskuntavastuuta

Kauppakonserni Kesko tukee koulujen työrauhaa, suvaitsevaisuutta ja koulutyöhön kannustamista peruskoulun päättäville oppilaille jaettavilla stipendeillä.

Yksi 50 euron Fair Play -stipendi on tarjolla myönteistä kouluhenkeä rakentavalle oppilaalle peruskoulujen jokaisella yhdeksännellä luokalla. Stipendien saajat valitsee rehtori yhdessä luokanvalvojien kanssa. Osallistuminen stipendien jakoon on vapaaehtoista.

Fair Play -stipendien yhteissumma voi nousta 200 000 euroon, jos kaikki koulut ja luokat jakavat stipendit.

”Viime vuonna stipendien saajia oli reilut 2 800. Palautteen perusteella odotamme, että tänä vuonna heitä tulee olemaan yli 3 000 Suomen yli 900 peruskoulusta”, johtaja **Matti Mettälä** Keskosta arvioi.

Voimaa myönteisyydestä

Mettälän mukaan Kesko haluaa stipendillä rohkaista nuoria ja opettajia kiinnittämään huomiota oman esimerkin voimaan myönteisen ilmapiirin luomisessa.

Tavoitteena on tukea nuorten menestymistä sekä ehkäistä syrjäytymistä.

”Mietimme vuosi sitten, mikä olisi mahdollisimman laajasti suomalaiset kattava tapa kantaa yhteiskuntavastuuta. Valinta kohdistui peruskoulun yhdeksänteen luokkaan, sillä se on viimeinen kaikille yhteinen vaihe elämässä”, hän sanoo.

”Pyrimme herättämään julkista keskustelua syrjäytymisen vastaisesta työstä ja toivomme, että myös nuorten vanhemmat kiinnittäisivät huomiota koulujen työrauhan rakentamiseen ja tukisivat kouluissa tehtävää työtä. Koska nuorten tilanne on usein vaikea, haluamme korostaa myönteisyyden voimaa.”

Mettälä kertoo, että Kesko tukee nuoria myös muutoin. Yhtiö osallistuu tänä vuonna nuorisotakuuseen. Tavoitteena tuhat nuorta K-kaupoissa ja Keskossa.

”Kökkä-henkeä tarvitaan”

Stipendi jaettiin ensimmäistä kertaa viime vuonna. Mettälän mukaan palaute kouluilta oli runsasta. Erityisesti arvostettiin nuorten asian nostamista esiin.

Yksi stipendejä vastaanottaneista kouluista oli Ylihärmän yläkoulu Kauhavalta. Rehtori **Tuulikki Kuoppala** pitää hyvänä, että näin voidaan palkita oppilaita muunkin kuin koulumenestyksen perusteella. ”Fiksu idea ja kannustaa varmasti nuoria.”

Luokkahengen rakentamisella on Kuoppalan mielestä suuri arvo yksilökeskeisyyteen pyrkivässä maailmassa.

”Tarvitsemme lisää yhteisöllisyyttä, sellaista kökkä-henkeä. Ysiluokkalaiset ovat tärkeässä iässä, jossa luodaan pohjaa muista välittämiseen.”

Paikalliset kaupat ovat tarjonneet oppilaille haluttuja työelämään tutustumispaikkoja, rehtori kiittelee. ”Kun nuori hoitaa jakson hyvin, usein sitä kautta tarjoutuu myös kesätyöpaikka.”

TIINA TAIPALE

Einarin palkinnot Tolpalle ja Lievoselle

Vidgrénin säätiö jakoi tunnuksia metsäalan osaajille

Ponsse Oy:n perustajan, teollisuusneuvos Einari Vidgrénin elämäntyötä ylläpitävä säätiö jakoi tunnustuksia metsäalan osaajille yhdeksännen kerran.

Vieremällä torstaina järjestetyssä tilaisuudessa jaettiin tunnustuksia yhteensä 105 000 eurolla.

Päähuomionosoituksena säätiö myönsi kaksi 15 000 euron Einarin palkintoa, jotka annetaan pitkäaikaisesta työstä metsäkoneurakoitsijana.

Einarin palkinnot vastaanottivat talousneuvos **Tauno Tolppa** Hämeenlinnasta ja **Tapani Lievonen** Rautavaaralta.

Tauno Tolppa aloitti puunkorjuun parissa jo 1950-luvulla. Metsäkonepalvelu Oy:n johdossa jatkaa sukupolven vaihdoksen jälkeen Taunon poika Timo Tolppa.

Yritys korjaa vuosittain 1,3 miljoonaa kuutiometriä puuta Suomessa ja Ruotsissa.

Tapani Lievonen on toiminut metsäkoneyrittäjänä yli 35 vuotta. Pokasahalla metsätyöt aloittanut Lievonen on nähnyt puunkorjuun koneellistumisen läheltä. Välillä hän on työllistänyt usean koneketjun sekä ollut työnantajana usealle työntekijälle.

Lievonen hän on todellinen perheyrittäjä, mukana ovat olleet puoliso sekä neljä tytärtä.

Einari Vidgrénin säätiön tarkoituksena on nostaa koneellisen puunkorjuun alalla tehtävän työn arvostusta. Säätiö haluaa kehittää ja lisätä koneelliseen puunkorjuuseen liittyvän yrittäjyyden tunnettuutta sekä lisätä koneellisen puunkorjuun kiinnostavuutta työllistäjänä etenkin nuorten keskuudessa.

MT

Päivän uutiset myös verkkolehdessä.
Tilaa lukuoikeus näköislehteen ja arkistoon: maaseuduntulevaisuus.fi
MAASEUDUN TULEVAISUUS